

Beleid LTN 2021-2024

LEVENDE
Talen

21-24

BELEIDSPLAN 2021-2024

LEVENDE TALEN NEDERLANDS

April 2021

INHOUD

1	Bestuurlijk kader	6
2	De bevordering van de studie van de Nederlandse taal en het onderwijs daarin	8
2.1	Bevordering van het onderwijs in de Nederlandse taal	10
2.1.1	Werkgebied: Nederlands in het Voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo)	10
2.1.2	Werkgebied: Nederlands in het Voortgezet Speciaal Onderwijs 11	
2.1.3	Werkgebied: PO	11
2.1.4	Werkgebied: HO/MBO	12
2.1.5	Werkgebied: Nederlands als tweede taal	13
2.1.6	Werkgebied: Nederlands in een meertalige context	13
2.1.7	Werkgebied: Nederlands als vreemde taal	14
2.1.8	Werkgebied: Versterking samenhang: meer en beter taalonderwijs door verbindingen	14
2.1.9	Beleidsvoornemens	15
2.2	Bevordering van de studie van de Nederlandse taal	15
2.2.1	Wat LTN doet	16
2.2.2	Beleidsvoornemens	16
2.3	Het behartigen van de belangen van leraren in de Nederlandse taal 16	
2.3.1	Beleidsvoornemens 2021-2024	17
2.4	Het organiseren van nascholingscursussen en congressen voor leraren in de Nederlandse taal	18
2.4.1	Conferenties	18
2.4.2	Nascholing	18
2.4.3	Beleidsvoornemens	19
2.5	Het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn	20

2.5.1	Werkgroepen	20
2.5.2	Beleidsvoornemens:.....	20
2.5.3	Publicaties	21
2.5.4	Beleidsvoornemens	21
2.5.5	Prijzen	22
2.5.6	Beleidsvoornemens	22
2.5.7	Communicatie	22
2.5.8	Beleidsvoornemens	22
3	Ledenwerving.....	23
3.1	Stand van zaken.....	23
3.2	Opties	24
3.3	Beleidsvoornemens	25
4	Overwegingen 2021-2024.....	26
4.1	Statuten	26
4.2	Acties	26
5	Verantwoording	26

1 BESTUURLIJK KADER

Twee documenten vormen het bestuurlijk kader van Levende Talen Nederlands: de statuten van Levende Talen (2009) en van de voorganger van Levende Talen Nederlands, het SectieBestuur Nederlands (SBN: 1997). De statuten LT zijn in 2009 opnieuw opgemaakt toen LT zich aansloot bij een vakcentrale en ook vakbond werd¹. Artikel 3 van die statuten bepalen doel en middelen:

De vereniging heeft ten doel

1. de bevordering van de *studie*² van levende talen en het *onderwijs* daarin;
2. de behartiging van de belangen van de leraar levende talen, waar deze samengaan met *onderwijskundige* facetten van het leraarsbestaan en tevens de behartiging van de belangen van de leraar levende talen op *rechtspositioneel* en *arbeidsvoorwaardelijk* gebied;
3. het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Middelen om die doelen te bereiken zijn (Artikel 3, lid 2)

1. beleggen van algemene jaarvergadering;
2. organiseren van bijeenkomsten voor leden en nietleden;
3. informatieverstrekking (verenigingsorgaan, andere periodieke of eenmalige uitgaven en digitale media);
4. organiseren van congressen en nascholingscursussen voor leraren in levende talen;
5. het verspreiden van LT-standpunten via de media;
6. het instellen van werkgroepen;
7. het onderhouden van contacten met onderwijsinstanties, commissies, en lerarenorganisaties;
8. het instandhouden van het bureau 'Levende Talen';
9. het nemen van al die wettige maatregelen die tot bevordering van het doel wenselijk worden geacht.

De statuten van het SBN zijn ouder (1997) en zijn aan modernisering toe.

¹ Zie <https://levendetalen.nl/vakbond>

² *Cursivering van de opstellers van het beleidsplan 2019-2020*

Het SBN is statutair een vereniging. De doelen zijn (artikel 3, lid 1)

1. de bevordering van de *studie* van de Nederlandse taal en het *onderwijs* daarin;
2. het behartigen van de belangen van *leraren in de Nederlandse taal*;
3. het organiseren van nascholingscursussen en congressen voor leraren in de Nederlandse taal;
4. het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.

In de statuten worden geen middelen genoemd om die doelen te realiseren.

Artikel 15 bevat bepalingen over commissies.

Het bestuur is bevoegd onder zijn verantwoordelijkheid bepaalde onderdelen van zijn taak te doen uitvoeren door commissies die door het bestuur worden ingesteld en opgeheven. Het bestuur benoemt en ontslaat de leden van die commissies.

1. Het bestuur kan een didactiek-commissie instellen die zich bezighoudt met didactische en onderwijskundige vraagstukken.
2. Het bestuur kan een regiocoördinator dan wel regio-stuurgroep instellen die zich bezighoudt met het coördineren dan wel stimuleren van alle activiteiten die individuele leden of groepen van leden in een regio in het kader van de doelstellingen van de vereniging ontplooiën of wensen te ontplooiën.
3. Het bestuur doet een bindend voorstel aan het hoofdbestuur van genoemde vereniging van Leraren in Levende Talen voor de benoeming van een redacteur voor het verenigingsorgaan "Levende Talen".³
4. Het verdient de voorkeur dat van iedere commissie één lid deel uitmaakt van het bestuur van de vereniging.

In grote lijnen stemmen LT- en Sectiedoelen overeen. In dit beleidsplan gaan we uit van de LT-doelen, die een ruimer terrein bestrijken, en die in overeenstemming zijn met de huidige situatie, met daarin ook opgenomen de belangenbehartiging als vakbond. In dit plan bespreken we per onderwerp de huidige stand van zaken en de beleidsvoornemens. In grote lijnen is de tekst

³ Deze bepaling heeft geen correlaat in het redactiestatuut van *Levende Talen Magazine*, opgemaakt en ondertekend op 2 april 2011, door de voorzitter van *Levende Talen*, de hoofdredacteur en de eerste redactievertegenwoordiger van *LTM*. Het redactiestatuut bevat geen bepaling over hoe de redactieleden geworven worden en wie redactieleden benoemt, noch over de relatie tussen redactieleden en de sectiebesturen. De *LTM* redactie is in de redactiestatuten geïncorporeerd als een onafhankelijke redactie. De hoofdredacteur is verantwoordig schuldig aan *Levende Talen*.

van dit beleidsplan gelijk aan het beleidsplan 2020-2021. Vanwege corona zijn veel van de vorig jaar geformuleerde plannen nog niet uitgevoerd. Het LTN-bestuur kiest daarom voor continuïteit en heeft geen totaal nieuw beleid ontwikkeld. Om diezelfde reden kiest het bestuur voor een driejarig beleidsplan: op de algemene ledenvergadering van 2022 kan het beleid tussentijds geëvalueerd en desgewenst bijgesteld worden.

2 DE BEVORDERING VAN DE STUDIE VAN DE NEDERLANDSE TAAL EN HET ONDERWIJS DAARIN

Van oudsher is Levende Talen een vereniging van leraren moderne vreemde talen en lerarenopleiders⁴, vandaar de aandacht voor zowel het onderwijs Nederlands als de studie van de Nederlandse taal, omdat zo'n studie de opleiding van de leraar Nederlands was, of daarvan een groot deel uitmaakte. Samenhang tussen opleidingsinhoud en het leerplan Nederlands in het secundair onderwijs is een gemeenschappelijk belang van opleidingsinstituten (HBO, WO) en het VO.

In de loop van de tijd is er wel het een en ander veranderd, waardoor het scheppen van samenhang minder makkelijk is. Vanaf ca 1970 is de opleiding tot leraren sterk geprofessionaliseerd, wat blijkt uit de oprichting van wat toen heette de Nieuwe Lerarenopleidingen (NLO's, voltijdse tweedegraadsopleidingen, voorheen MO-A, deeltijdstudie), en de uitbreiding van de universitaire lerarenopleiding van een eenvoudige aantekening na stage (vier maanden studietijd) naar een voltijds studiejaar na de vakinhoudelijke master op masterniveau, volledig gericht op didactisch-pedagogische professionalisering. Die professionaliseringsslag had als gevolg dat de vakdisciplines een minder prominente rol vervulden in de lerarenopleidingen dan voorheen⁵.

De huidige situatie is vrij versnipperd:

1. Er zijn zeer gespecialiseerde vakdisciplines ontstaan die onderzoek doen naar allerlei facetten van taal en taalgebruik. De publicatiedruk is groot, men richt zich op vooraanstaande, internationale tijdschriften, de toegankelijkheid van deze kennis voor het schoolvak is gering.
2. Er is vakdidactisch onderzoek ontstaan vanaf 1970, dat zich richtte op de verbetering van het taal- en literatuuronderwijs. Dat onderzoek vertrok en

⁴ https://nl.wikipedia.org/wiki/Vereniging_van_Leraren_in_Levende_Talen.

⁵ *Dat is ook te zien als men oude jaargangen van Levende Talen doorbladert, waarin bijvoorbeeld nieuwe inzichten werden aangereikt en hevige discussies werden gevoerd over het meewerkend voorwerp, geschreven door taalkundigen aan MO-opleidingen en universiteiten.*

vertrekt veelal vanuit praktijkvraagstukken, is didactisch-pedagogisch georiënteerd, en baseert zich op leer- en instructiepsychologische theorieën en sociaalwetenschappelijke onderzoeksmethoden. Voor het vak Nederlands is het meeste onderzoek verricht op het gebied van de taalbeheersing⁶. Ook deze onderzoekers publiceren veelal in internationale tijdschriften, waardoor lang niet alle bevindingen het onderwijsveld bereiken⁷.

3. Het onderwijs is tegenwoordig strak geregeld door eindtermen en kerndoelen en daarmee samenhangende centrale toetsen. Onderwijsplanning en –toetsing zijn gespecialiseerde, geïnstitutionaliseerde bedrijfstakken geworden (SLO, CITO). De infrastructuur van het onderwijs is sterk uitgebreid, met organisaties voor het VO, PO, MBO, HO en WO, ieder met eigen belangen, denktanks, werkgroepen, kenniscentra.
4. Te midden van die vakinhoudelijke, vakdidactische en infrastructurele omgevingen doet de leraar Nederlands inspirerend werk, in een omgeving waarin het Nederlands voor veel leerlingen niet de enige en niet de eerste taal is, waarin lezen van fictie concurreert met het kijken naar series en het spelen van games, waarin het belang van het Nederlands als schooltaal soms onder druk lijkt te staan als zoveel opleidingen in het hoger onderwijs louter of merendeels het Engels als instructietaal gebruiken.
5. In de context van bovenstaande ontwikkelingen is er een noodzaak ontstaan om het onderwijs in taal (PO) en Nederlands (VO, MBO) opnieuw te definiëren. Een landelijke projectgroep Curriculum.Nu⁸ heeft in de bestuursjaren 2018 en 2019 voor alle vakken, nu ondergebracht in leerdomeinen, voorstellen opgesteld voor een nieuw curriculum Nederlands. LTN heeft daaraan bijgedragen door feedbackbijeenkomsten te organiseren voor leden, en een notitie uit te brengen op verzoek van de minister over de voortgang als de voorstellen door de Tweede Kamer zouden worden aanvaard. Door de val van het Kabinet Rutte-III is curriculum.nu controversieel verklaard. In een brief van LT d.d. 18 januari 2021 is aangegeven dat oplossing van de knelpunten bij Nederlands (en de MVT) geen deel uitmaken van de curriculumherziening.

⁶ [Het Schoolvak Nederlands opnieuw onderzocht \(2008\)](#)

⁷ *De Nederlandse Taalunie probeert met Het Schoolvak Onderzocht jaarlijks de Nederlandstalige onderwijsonderzoeksproductie systematisch toegankelijk te maken: de publicaties van Nederlandse onderzoekers over het Nederlandse onderwijs/onderwijs Nederlands blijven nog buiten het overzicht.* [HTNO: De brug tussen onderzoek en onderwijs](#)

⁸ <https://www.curriculum.nu/>

De statutaire doelstelling is dus uiterst actueel, ook al moeten we die lezen in een nogal andere context dan destijds. De beleidsvoornemens moeten daarom in het licht gezien worden van de toenemende versnippering en specialisatie.

2.1 *Bevordering van het onderwijs in de Nederlandse taal*

Dit is de kern van het LTN-bestaan: het gaat LTN om de kwaliteit van het onderwijs Nederlands/Taal in VO en MBO. Dit betekent: aandacht voor de inhoudsbepaling (leerplan), effectieve didactiek en curriculum, valide toetsing en optimale werkcondities. Zie het visiestuk dat het toenmalige sectiebestuur begin 2018 uitbracht⁹. Het is belangrijk dat LTN structureel kan bijdragen aan beleidsvorming op de gebieden van het leerplan, toetsing en werkcondities. We bespreken de huidige status en de beleidsvoornemens per werkgebied.

2.1.1 *Werkgebied: Nederlands in het Voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo)*

LTN voert structureel en incidenteel overleg met gremia in de infrastructuur. Er zijn ook organisaties waarmee LTN alleen incidentele of geen verbindingen heeft.

Structureel

1. College voor toetsing en Examen: Levende Talen levert feedback op kwaliteit examens, op basis van ervaringen van leden, systematisch verzameld door LTN. LTN draagt ook LT-leden voor om zitting te nemen in de vaststellingscommissie.
2. Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap structureel: minstens tweemaal per jaar overlegt LTN op basis van een gezamenlijk opgestelde agenda over beleidsontwikkeling.
3. Instituut voor de Leerplanontwikkeling (SLO) Curriculumontwikkeling: minstens tweemaal per jaar overlegt de voorzitter LTN met leerplanontwikkelaar(s) Nederlands.

Incidenteel

4. Nederlandse Taalunie. Binnen NTU functioneert een Platform Onderwijs Nederlands, waar leden zitting hebben op persoonlijke titel¹⁰.

⁹ [Visie op het vak taal/Nederlands \(2018\)](#)

¹⁰ *Het is een tijdlang gebruik geweest dat de voorzitter van Levende Talen Nederlands gevraagd werd zitting te nemen (Margo de Wit, Klaas Heemskerk, Paula Bosch).*¹⁰

Relevante gremia, nog geen verbindingen

5. VO-Raad
6. Met betrekking tot de lerarenopleidingen: Vereniging Hogescholen, v/h HBO-Raad; VSNU
7. MBO-Raad

2.1.2 Werkgebied: Nederlands in het Voortgezet Speciaal Onderwijs

In 2020 is het LTN-bestuur versterkt met een kandidaat-bestuurslid met vmbo in portefeuille (ALV-voordracht 2021) om niet alleen een sterke verbinding te leggen met het vmbo, maar om ook de verbinding te maken met het VSO. Een verbinding met het VSO is er in het verleden nog niet eerder geweest, waardoor LTN hiermee een nieuwe weg in slaat.

Leerlingen van het VSO kunnen een volwaardig diploma behalen door deel te nemen aan de Staatsexamens. Kandidaten gaan op voor een schriftelijk en mondeling examen Nederlands waar zij een certificaat voor behalen. Certificaten voor diverse vakken kunnen uiteindelijk worden samengevoegd tot een diploma. In 2020 is het contact met de afdeling Staatsexamens van het CvTE gelegd. Met de Staatsexamens is afgesproken dat LTN vrijblijvend advies mag geven over de examens. Er is ook gesproken over de vernieuwingen die de vakgroep Nederlands vmbo wil doorvoeren wat betreft het onderdeel literatuur.

Actie: LTN zal in 2021-2024 onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de belangen van de kwaliteit van het taalonderwijs in het VSO te behartigen.

2.1.3 Werkgebied: PO

LTN noch de voorganger SBN heeft structureel noch incidenteel bijgedragen aan de ontwikkeling van het taalonderwijs in het basisonderwijs. In 2018 heeft LTN een van de feedbackbijeenkomsten over de voorstellen van Curriculum.Nu georganiseerd voor een gemengde groep leraren VO en PO. Dat was een zeer inspirerende bijeenkomst. Er is veel voor te zeggen dat LTN ook de belangen van de kwaliteit van het taalonderwijs in het PO behartigt, ook al omdat er na het verdwijnen van de Vereniging voor het Onderwijs Nederlands (VON) geen vereniging meer is voor leerkrachten in het basisonderwijs met een specifieke belangstelling voor taalontwikkeling en taalonderwijs.

Het LTN-bestuur ziet op dit moment nog geen mogelijkheden om tijd en bestuurskracht te investeren in het PO. Wel zal in 2021-2024 onderzocht

worden of er contacten kunnen worden gelegd met (kringen van) PABO-docenten Nederlands.

2.1.4 Werkgebied: HO/MBO

In 2006 heeft LTN het werkgebied uitgebreid naar alle onderwijssectoren waar onderwijs Nederlands wordt gegeven dan wel taalbeleid wordt gevoerd of taalondersteuning georganiseerd. MBO en HO horen sindsdien tot het werkgebied van LTN.

Nederlands in het Hoger onderwijs

Studenten dienen 'academische geletterd' te worden om succesvol te kunnen functioneren in het hoger onderwijs. Hierop moeten vooropleidingen (havo, vwo, mbo) hen voorbereiden. Deel van de doelstelling van Levende Talen Nederlands (LTN) is het bevorderen van de afstemming tussen de verschillende onderwijsniveaus. Een eerste stap hierin was een rondetafelgesprek tijdens een bijeenkomst van het Netwerk Academische Communicatieve Vaardigheden (<https://www.nacv.nl/>) op 17 januari 2020, met als thema de aansluiting tussen het schoolvak Nederlands in vooropleidingen en de verwachtingen van vervolgopleidingen wat betreft de academische geletterdheid van beginnende studenten.¹¹

Nederlands in het Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)

Het mbo is een belangrijk onderwijsveld voor leraren Nederlands. Enerzijds vanwege leerplanontwikkeling, omdat het de opleiding uit het vmbo voortzet, en een overstap biedt voor leerlingen in de bovenbouw van het havo. Anderzijds omdat studenten met een mbo-diploma op niveau 4 kunnen doorstromen naar het hbo. De laatste tien jaar maakt het mbo voor het vak Nederlands een grote inhaalslag. Na de publicatie van het Referentiekader Taal is het besef gerezen dat de uitstroomkwaliteit voor Nederlands hoger moest (aansluiting HO, niveau 3F), en is er werk gemaakt van de herintrede van het vak Nederlands, en daarmee van leraren Nederlands.

Leraren Nederlands hebben (ook) op het mbo te maken met laaggeletterdheid en instromers met Nederlands als tweede taal. Hierdoor ligt er in het mbo een grote uitdaging de studenten op het juiste referentieniveau af te laten studeren. De speelruimte in het leerplan is ruim, en het vak Nederlands kan daar interessante ontwikkelingen doormaken.

¹¹ Een verslag van het gesprek is op te vragen bij c.m.de.glopper@rug.nl.

Actie: er is contact gelegd met MBOConnect¹². In het mbo worden steeds vaker practoraten opgericht. Er is nog geen practoraat voor Nederlands, wel een vakgroep in oprichting. LTN zal in 2021-2024 onderzoeken welke mogelijkheden dit biedt voor Nederlands in het mbo.

2.1.5 Werkgebied: Nederlands als tweede taal

Binnen Levende Talen functioneerde een sectie Nederlands als tweede taal tot 2012. Dat jaar is die sectie bestuurlijk en statutair opgegaan in de Sectie Nederlands. Daarmee breidde het werkgebied van de Sectie Nederlands zich uit naar NT2, taalbeleid en taalondersteuning¹³. Er is een Beroepsvereniging NT2¹⁴.

Actie: LTN zal een werkgroep NT2 onderwijs installeren in 2021-2024 opdat LTN ook in dit werkveld bijdragen kan leveren aan de kwaliteit van het onderwijs, en het bestuur het onderwijsbeleid kan adviseren op basis van de expertise in dit werkveld. Relevante verbindingen met werkgebied mbo en vso liggen voor de hand.

2.1.6 Werkgebied: Nederlands in een meertalige context

Het sectiebestuur heeft het vak Nederlands in 2015 (visiestuk voor Onderwijs 2032) geplaatst in een meertalige context, verder uitgewerkt in het visiestuk in 2018 (voor Curriculum.nu). LTN heeft de taak om dit thema te blijven uitdragen. De voorstellen van Curriculum.Nu plaatsen meertaligheid ook op de voorgrond, niet alleen als context, maar ook als doel (Nederlands, Engels/MVT).

Actie: LTN zal in 2021-2024 dit thema moeten uitwerken.

¹² [MBOConnect](#) is een community van, voor en door opleiders in het mbo

¹³ *De Werkgroep Taalbeleid (2010/2011) was een initiatief van Van der Westen, destijds lid van het dagelijks bestuur van Levende Talen. De kosten kwamen voor rekening van het hoofdbestuur. De werkgroep was actief in 2010 en 2011. Er namen >30 mensen deel aan deze werkgroep, uit alle geledingen (van vmbo – havo/vwo – mbo – hbo - tot aan wo) en uit de andere talensecties. Een voorstel voor doorgang in de vorm van een project in 2012 (onder leiding van Fouke Jansen) heeft het niet gered. Het project Docent aan zet bij taal in de vakken (2012/2013) LT was eveneens een initiatief van Van der Westen (Levende Talen) met Jeannet Hommel (Vecon, vereniging van economiedocenten). Het project is uitgevoerd onder de paraplu van PVVVO met financiering van OCW.*

¹⁴ <https://bvnt2.org/beroepsvereniging/over-de-bvnt2/>

2.1.7 *Werkgebied: Nederlands als vreemde taal*

Nederlands wordt zowel in Nederland als daarbuiten onderwezen als vreemde taal. Tot op heden zijn er geen verbindingen met bijvoorbeeld de Taalunie rond het onderwijzen van Nederlands als vreemde taal, en het toetsen van Nederlands als vreemde taal¹⁵.

2.1.8 *Werkgebied: Versterking samenhang: meer en beter taalonderwijs door verbindingen*

Nederlands biedt leerlingen de gelegenheid om zich te bekwamen in taalbeheersing en literatuur. Andere schoolvakken bieden leerlingen veel gelegenheid tot oefenen van effectief taalgebruik Nederlands, omdat zij een beroep doen op lees-, schrijf- en mondelinge vaardigheid, en soms ook instructie aanbieden. Andere schoolvakken bieden leerlingen kennis en kaders aan waardoor zij literaire teksten beter kunnen begrijpen en plaatsen: literatuur bij andere talen, maar ook geschiedenis, filosofie, kunstvakken. Tenslotte is er het vak Engels, dat door de relatief sterke mate van buitenschoolse verwerving van leerlingen een niveau van taalbeheersing kan vragen dat in de buurt komt van dat van Nederlands of dat zelfs overstijgt.

1. Taalbeheersingsdidactisch zouden Engels en Nederlands in VO- II/MBO sterk verwant kunnen zijn en elkaar kunnen versterken.
2. Qua taalverwervingsdidactiek geldt dat Nederlands veel baat zou kunnen hebben bij de kennis en de praktijken uit alle moderne vreemde talen in VO-I/MBO.

Het belang van Nederlands als instructietaal heeft LTN in 2020 onder de aandacht gebracht in de besprekingen over de voorstellen van Curriculum.Nu en in de notitie aan de minister over de voortgang na de mogelijke goedkeuring in de Tweede Kamer. Het ging in dit notitie over het belang van de kwaliteit van het aanbod (taalvaardigheid van docenten) en didactiek (inzicht in de rol van instructietaal in vererving van kennis en inzichten). Ook in het advies dat de Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands opstelde naar aanleiding van de tussenrapportages van de Wetenschappelijke curriculumcommissie is het belang van Nederlands als instructietaal benadrukt.¹⁶

¹⁵ LTN in de rol van vakbond kan buitenlandse docenten Nederlands wel vertegenwoordigen. LT-leden buiten Nederland kunnen geen beroep doen op de vakbond.

¹⁶ [Adviesrapport curriculumontwikkeling WODN](#)

2.1.9 Beleidsvoornemens

Doelstelling

LTN richt alle aandacht op het onderwijs van en in het Nederlands in het voortgezet onderwijs, met inbegrip van Nederlands, Nederlands als tweede taal, Nederlands als vreemde taal (in Nederland en in het buitenland), Nederlands als instructietaal in andere vakken, en onderhoudt vanuit het belang van samenhang contacten met het basisonderwijs en het vervolgonderwijs (MBO, HBO, WO). Om binnen de leeftijdsgroep van 12-18 de curriculaire samenhang binnen de avo-kolom, maar ook binnen de beroepskolom te bevorderen, alsmede de samenhang en afstemming tussen algemeen vormend en beroepsonderwijs, zijn in het LTN-bestuur ook portefeuilles VMBO en MBO belegd.

Acties 2021-2024

De consequentie van dit beleidsvoornemen:

1. Werkplan opstellen of actualiseren voor alle werkterreinen
2. Reguliere contacten leggen en bijhouden met primair en hoger onderwijs, om te beginnen met (kringen van) PABO-docenten.
3. Binnen Levende Talen relaties leggen met Sectie Engels.

2.2 Bevordering van de studie van de Nederlandse taal

Het is in het belang van het schoolvak dat leraren goed opgeleid worden, vakinhoudelijk, didactisch en praktisch, en dat er voldoende leraren zijn. De huidige situatie is dat de vakstudie Nederlands steeds minder studenten trekt, en dat het aantal opleidingen dat Nederlands als disciplinair studievak aanbiedt afgenomen is. Veel WO-opleidingen hebben gekozen voor thema- of veldingerichte opleidingen, zoals Europese studies, Communicatiekunde, meertalige professionele communicatie. Tegelijkertijd is het schoolvak Nederlands in het voortgezet onderwijs nog sterk disciplinair ingericht, hoewel er behoefte lijkt te bestaan om het schoolvak opnieuw te definiëren, met meer oog voor de behoeften van leerlingen en vervolgonderwijs.

2.2.1 *Wat LTN doet*

Structureel

LTN adviseert WO-instellingen over het opleidingsprogramma binnen het universitaire bachelorprogramma dat leidt tot een gedeeltelijke bevoegdheid binnen het tweedegraadsgebied (educatieve minor).

Incidenteel

1. LTN onderhoudt contacten, met
 - a. [Meesterschapsteams](#) (Universitaire belangengroep ten behoeve van het schoolvak en de studie Nederlands).
 - b. Dudoc-Alfa (gecoördineerd door Vakdidactiek Geesteswetenschappen), dat eerstegraads bevoegde docenten de mogelijkheid biedt om, naast hun baan in het onderwijs, vier jaar lang een promotieonderzoek uit te voeren op het terrein van de vakdidactiek van de geesteswetenschappen.
 - c. HBO-lerarenopleidingen (tweedegraads, eerstegraads).

2.2.2 *Beleidsvoornemens*

1. Wat wenselijk zou zijn, is dat LTN de VSNU en andere HO-instellingen zou adviseren bij nieuw beleid en accreditatietrajecten zoals bij de tweejarige lerarenmaster. Als de gelegenheid zich voordoet, speelt LTN erop in.
2. Het ligt voor de hand dat LTN een rol speelt bij het definiëren van opleidingen die leiden tot een bevoegdheid Docent Nederlands in het VO/MBO als het nieuwe curriculum Nederlands zijn beslag krijgt.

Acties 2021-2024

1. LTN zet zich in voor meer contact met de Raad voor Neerlandistiek en het Meesterschapsteam; en
2. De contacten met universitaire en HBO-lerarenopleidingen worden geïntensiveerd.

2.3 *Het behartigen van de belangen van leraren in de Nederlandse taal*

Als het gaat om belangenbehartiging dan is LTN actief als het gaat om de werkcondities van leraren Nederlands. Taakbelasting is een onderwerp dat al sinds mensenheugenis een rol speelt in de discussie rond het vak Nederlands (nakijkwerk, altijd grote klassen, terugloop van contacturen en daarmee een groter aantal leerlingen te bedienen in even zoveel werktijd). LTN behartigt de

werkcondities van leraren Nederlands in dienst van de kwaliteit van het onderwijs Nederlands.

De werkcondities zijn door de jaren heen niet beter geworden, in het algemeen, en in het bijzonder voor Nederlands. De urentabel Nederlands is bijvoorbeeld uitermate ongunstig geworden: voor een volle baan geeft een leraar Nederlands per week les aan tien klassen: 250-300 leerlingen. Het opgeven van grotere leertaken met bijkomend nakijkwerk moet een docent vermijden. Beginnende leraren verlaten al vroeg het werkveld, wegens de te grote werkbelasting of om de geringe aandacht voor professionalisering op de scholen waar zij werken. Daarnaast geldt de meer algemene tendens dat taken anders dan lestaken te krap begroot worden.

De punten van urenverdeling en taakbelasting voor de docenten Nederlands worden consequent aangekaart bij het ministerie van OCW. De zorg die LTN heeft geuit over de overladenheid van het programma voor docenten Nederlands is meegenomen in de plannen voor de vakvernieuwing (Curriculum.Nu). In 2020 heeft LTN, bij verschillende gelegenheden, gepleit voor uitbreiding van SLU en voor respectvolle implementatie van vakvernieuwingen. Deze notie is ook verwoord door de Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands van LTN in het advies naar aanleiding van de tussenrapportages van de Wetenschappelijke curriculumcommissie.

2.3.1 Beleidsvoornemens 2021-2024

1. LTN plaatst didactische veranderingen in het licht van taak- en werkbelasting in alle overleg met instanties.
2. Zie ook paragraaf 2.4.4
3. Acties 2021-2024: los van de discussie over de invoering van Curriculum.Nu voorstellen wil het LTN-bestuur een verkennend onderzoek uitvoeren om na te gaan:
 - a. hoe de problemen die LTN-leden op dit vlak ervaren beter in beeld te krijgen zijn;
 - b. welke verschillen er zijn in de wijze waarop scholen met werkdruk van docenten Nederlands omgaan;
 - c. hoe de positie van het kernvak Nederlands in de lessentabellen van verschillende scholen in het vo geborgd is.Zo'n onderzoek kan ertoe leiden dat LTN docenten voorbeelden kan bieden hoe vakgroepen/individuele docenten het gesprek op school hierover kunnen aangaan. Een eerste stap zou zijn om goede voorbeelden te inventariseren, en daarna uitwisseling te organiseren.

2.4 *Het organiseren van nascholingscursussen en congressen voor leraren in de Nederlandse taal*

2.4.1 *Conferenties*

Stand van zaken

Er zijn drie landelijke conferenties waaraan LTN wil bijdragen. Het zijn belangrijke bijeenkomsten, die de mogelijkheden bieden om actueel LTN-beleid te ondersteunen, door bepaalde thema's in het licht te zetten, maar ook om in contact te komen met leden en niet-leden (werving), en leden te stimuleren deel te nemen (ledenkortingen)

1. Het Congres Levende Talen (elk najaar). LTN is vanaf 2019 actief medeorganisator van de dag. Zowel de edities 2019 als 2020 (online) hadden een stevig programma voor docenten Nederlands. Het Congres was in 2020 gratis voor leden (voorheen was de constructie dat deelnemers die geen lid zijn, in hun deelnemersprijs een lidmaatschap voor een jaar krijgen, en het jongste nummer van LTM ontvangen). Sommige opleidingen (Stenden/NHL) komen er met alle tweedejaars studenten Nederlands.
2. HSN Conferentie Onderwijs Nederlands (elk najaar), voorheen Het Schoolvak Nederlands. Dit is een belangrijke conferentie voor docenten Nederlands, met een mix aan interessante praktijk en onderzoek (voor/met/in de onderwijspraktijk). In de jaarlijkse programmacommissie worden leden van die commissie op persoonlijke titel gevraagd.
3. De jaarlijkse liodag; organisatorisch/inhoudelijk (met bijvoorbeeld een LTN-workshop). Elk jaar in februari/maart bezoeken alle leraren-in-opleiding van ULO's een werkconferentie met bijdragen van universitaire vakdidactici. Dit is een uitstekend moment om in contact te komen met nieuwe leden en het bestaan van de vakvereniging onder de aandacht te brengen.

2.4.2 *Nascholing*

In 2020 zijn diverse nascholingsinitiatieven ontplooid (zie ook het jaarverslag 2020), waaronder twee grotere activiteiten:

1. WODN organiseerde in november 2020 in het kader van het project 'Na Pisa de Lente' een webinar waarbij leeswetenschappers ingingen op effectief leesonderwijs. 'Na Pisa de Lente' is een initiatief van de WODN van LTN en wordt uitgevoerd in samenwerking met SLO en gefinancierd door het ministerie van OCW.

2. WODN was initiatiefnemer van 'De midweek van het schrijfexamen' (contactpersonen: Hanneke Gerits, Renske Bouwer)¹⁷

2.4.3 *Beleidsvoornemens*

Het aanbod aan scholingsconferenties voor leraren Nederlands is groot en vaak ook goed. Het is niet nodig om initiatieven te ontplooiën in die richting, wel kan de zichtbaarheid van Levende Talen Nederlands in de programmering zichtbaarder worden.

1. **Congres Levende Talen:** LTN is vertegenwoordigd in de programmacommissie van het Congres Levende Talen vanaf 2019. Daarmee concurreert het Congres wellicht enigszins met de HSN Conferentie, maar die conferentie barst zo'n beetje uit zijn voegen, en zal er geen schade van leiden. LTN streeft ernaar ca 300 docenten en studenten Nederlands naar het Congres te trekken. Tijdens het online Congres in 2020 leverde LTN met 11 workshops een substantiële bijdrage aan de programmering. Ook werden tijdens het Congres de prijzen voor de beste RV-toets uitgereikt, een initiatief vanuit WODN. LTN ziet in het Congres een mooie kans om nieuwe leden te werven en bestaande leden iets moois te bieden. LTN continueert de portefeuille Professionalisering.
2. **Conferentie Het Schoolvak Nederlands**
LTN blijft ernaar streven om een structurele bijdrage te kunnen leveren aan de programmering van HSN via de programmeringscommissie. LTN ziet het als een opdracht om de zichtbaarheid van LTN op HSN inhoudelijk/publicitair te vergroten.
3. **Leercafés Nieuwe Leraren Nederlands**
In 2021-2024 gaat LTN Leercafés Nieuwe Leraren Nederlands organiseren. Dergelijke bijeenkomsten bieden bij uitstek de mogelijkheid om het contact tussen aanstaande leraren en LTN te leggen. Workshopgevers op zulke dagen moeten dan ook herkenbaar als LTN-lid optreden, vanwege LTN.

Op de korte termijn zal LTN in het kader van professionalisering verschillende bijeenkomsten organiseren, zoals de inspiratiemiddagen van WODN, een postacademiaal programma in samenwerking met de Raad voor Neerlandistiek, netwerkbijeenkomsten voor nieuwe leraren Nederlands in

¹⁷ <https://didactieknederlands.nl/op-naar-een-beter-schoolexamen-schrijfvaardigheid/>

samenwerking met de HBO-lerarenopleidingen, een themadag rondom poëzie in samenwerking met Poetry International. Een activiteiten- en professionaliseringsagenda zal gepubliceerd worden op de website van LTN.

Voorts worden in de periode mei-september 2021 gesprekken gevoerd over de invulling van de volgende scholingsinitiatieven en aanverwante zaken:

1. Invulling Inspiratiedagen (online en als weer mogelijk ook fysiek): één editie in het voorjaar, één editie in het najaar;
2. Ad hoc themabijeenkomsten (online en als weer mogelijk ook fysiek): gemiddeld drie keer per jaar;
3. Wijze van evalueren van nascholing bij deelnemers;
4. Wijze van evalueren van nascholing bij bijdragers.

De activiteitenkalender wordt gepubliceerd op de website van LTN.

2.5 Het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn

2.5.1 Werkgroepen

In april 2021 functioneren deze werkgroepen:

1. Werkgroep Examens: organiseert examenbesprekingen avo/vmbo) en feedback naar CvTE. Verantwoordelijk: Ine de Mulder (havo-vwo); Dorothee Schoemaker (vmbo).
2. Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands: geeft LTN gevraagd en ongevraagd advies, bouwt aan bruggen tussen onderzoek en praktijk. Verantwoordelijk: Gert Rijlaarsdam.
3. Werkgroep VMBO: focusgroep die regelmatig te bevragen is door LTN over kwesties in het VMBO (waarvan weer verslag wordt gedaan op website en nieuwsbrieven). Verantwoordelijk: Dorothee Schoemaker.
4. Werkgroep profielwerkstuk Nederlands. Verantwoordelijk: Paul Stolwijk.

2.5.2 Beleidsvoornemens:

1. Voortzetten dan wel reactiveren van de werkgroepen Examens, Onderzoek & Didactiek, VMBO-focusgroep.

2. Werkgroepen opzetten om beleidsvoornemens te realiseren, en/of rondom portefeuilles, zoals bijvoorbeeld
 - a. rondom het MBO: opzetten van werkgroep MBO (functie: podium verschaffen, relatie onderhouden MBO-AVO-VMBO).
 - b. Rondom lerarenopleidingen Nederlands (HBO, WO)
 - c. Werkgroep Nederlands als Tweede Taal

2.5.3 Publicaties

LTN ondersteunt publicaties voor leraren Nederlands en brengt beleidsstukken uit. Daarmee draagt LTN bij aan beleidsvormende landelijke discussies, en verbindt LTN onderwijspraktijk en beleid. LTN tracht beleidsstukken naar buiten te brengen en via en/of na inbreng van leden.

In 2019/2020 is de website www.didactieknederlands.nl tot wasdom gekomen. Op deze site verzorgt de WODN:

1. Een digitaal vakdidactisch handboek met verwijzingen naar digitaal beschikbare verdieping/achtergrondartikelen en historische 'gouwe oude' artikelen (gedigitaliseerd);
2. Een actueel vakdidactisch blog;
3. Korte beschrijvingen van leeractiviteiten die effectief zijn gebleken in onderzoek (Nederlands onderzoek, internationaal onderzoek);
4. Beschrijvingen van lessenseries/projecten waarvan is vastgesteld of/in hoeverre die effectief zijn gebleken.

2.5.4 Beleidsvoornemens

1. Jaarlijks de evaluatie van de examens (na het jaarlijkse overleg met het CvTE)
2. Reacties op actuele ontwikkelingen (zoals in 2020/2021: rapport naar aanleiding van tussenrapportages Wetenschappelijke curriculumcommissie Curriculum Nu): Vakbijdragen.
3. LTN informeert de Redacteur Levende Talen Magazine en de hoofdredacteur (of de redacteur Nederlands) van Levende Talen Tijdschrift (notulen, verslagen), en kan suggesties doen voor auteurs en bijdragen: informatie-uitwisseling.
4. LTN kan Speciale uitgaven initiëren (oproepen plaatsen, etc., niet per se zelf redigeren) en uitbrengen (veelal LTM).

2.5.5 Prijzen

In het najaar van 2020 initieerden we de Louise Glückvertaalwedstrijd. Deze wedstrijd genereerde veel aandacht voor LTN en bracht nieuwe contacten, onder meer bij de Turing Foundation en Poetry International. De actualiteit van de aanleiding maakt dat dit initiatief niet gemakkelijk te herhalen is.

Werkgroep prijs voor beste profielwerkstuk Nederlands. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt.

2.5.6 Beleidsvoornemens

1. LTN bedenkt andere acties waarmee het docenten en studenten kan bereiken en de publiekelijke zichtbaarheid van Levende Talen Nederlands kan vergroten. Zijn er andere zaken waar we prijzen voor kunnen uitreiken om de zichtbaarheid van Nederlands te verhogen? Beste artikel in vijf jaargangen LTM, LTT? Beste werkstuk opleidingen? Regelmatig een leerling/docent/lerarenopleider voor het voetlicht brengen? Gepensioneerde leden vragen om portretten te schrijven van interessante secties/docenten/leerlingen (website)?
2. Certificaat LTN voor leerlingen met een hoog cijfer voor Nederlands (alle sectoren). De sectie Duits van LT biedt leraren Duits al een paar jaar de gelegenheid om leerlingen aan te melden voor een certificaat van Levende Talen Duits. De applicatieontwerper/beheerder van Duits heeft toegezegd dat dit systeem uitbreidbaar is voor Nederlands en zal een offerte uitbrengen. Voor examenjaar 2020 zal deze activiteit nog niet mogelijk zijn via de applicatie.

2.5.7 Communicatie

LTN benut nu in meer of minder mate: de website, nieuwsbrieven, facebook. Wat LTN beoogt is een regelmatige terugkoppeling naar leden, maar ook het genereren van input. Ad hoc is daarmee ervaring opgedaan in 2018. (draagvlakpeilingen, aanmeldingen precorrectie Havo etc.). Die ervaring is positief.

2.5.8 Beleidsvoornemens

LTN raadpleegt een externe communicatiespecialist om een hanteerbaar communicatieplan te schrijven. In ieder geval bevat dit plan de onderstaande activiteiten:

1. Communicatie met leden: website, nieuwsflitsen iedere maand.
2. Regelmatig korte berichten over activiteiten/beleid. Leden op de hoogte houden.
3. Van tijd tot tijd peilingen onder (groepen van) leden over beleid, zoals Advies Examen Nederlands (draagvlakpeiling), Curriculum.Nu. LTN faciliteert de inbreng van de leden in beleidskwesties, en koppelt terug naar de leden.
4. Benutten van sociale media.

3 LEDENWERVING

De zeggingskracht van LTN hangt mede af van het aantal leden dat het vertegenwoordigt. Voor leraren-in-opleiding, leraren en andere betrokkenen bij taalonderwijsinstellingen zouden een noodzaak moeten voelen om lid te worden en te blijven. Activiteiten zoals nascholing en conferenties zijn heel geschikt om in aanraking te komen met Levende Talen (zie paragraaf 2.4). De examenbesprekingen elk jaar in mei leveren altijd wel leden op. Uit een analyse van de maanden waarin nieuwe leden zich melden, kon LTN opmaken dat examenbesprekingen, inspiratiedagen en de landelijke studiedag activiteiten zijn die pieken laten zijn qua ledenaanwas.

Gerichte aandacht voor ledenwerving anders dan via de examenbespreking is noodzaak voor de vereniging. Wat er in de loop der jaren wel is gebeurd aan ledenwerving, kan als basis dienen voor beleidskeuzes¹⁸. Het Dagelijks Bestuur van LT heeft een werkgroep Ledenwerving en -behoud ingesteld (maart-oktober 2019). Een nota van deze werkgroep bevat veel van wat LTN hieronder al beschrijft. Alles staat en valt echter met een goede informatievoorziening (administratie: winst en verlies) en contacten met nieuwe en vertrekkende leden). LTN wordt op verzoek geïnformeerd door het bureau LT. Het nieuwe ledenadministratiesysteem is in gebruikgenomen en LTN heeft binnenkort direct toegang tot nieuwe registraties en opzeggingen.

3.1 *Stand van zaken*

1. LT was regelmatig vertegenwoordigd op LIO-dagen, congressen en studiedagen met mokken, zakdoekjes, pennen, sleutelhangers e.d.; het leverde wel nieuwe leden op.

¹⁸ *Verslag van Monique van Hootegem*

2. In het hele verre verleden ontvingen afgestudeerden, via de contactpersonen bij de onderwijsinstelling, een zogenoemd starterspakket¹⁹.
3. Een tijd lang – ook in het grijze verleden – was het zo dat leraren in opleiding via een contactpersoon van de onderwijsinstelling lid kon worden. De periodieken en andere post ontvingen ze via de contactpersoon. Dat pakte niet goed uit. Tegenwoordig biedt LT een studentabonnement voor € 25 (maximaal 4 jaar).
4. Een enkele docent vraagt voor de eigen studenten informatie en/of draagt nieuwe student-leden aan.
5. In het verleden gaven LTN-leden gastcolleges in lerarenopleidingen, en lichtten toe wat LTN deed en doet.
6. Congres Levende Talen (v/h Landelijke studiedag Levende Talen): LTN is daar altijd aanwezig, maar het gaat dan meer om het contact met de leden dan om het werven van nieuwe leden, want de meeste bezoekers zijn al lid, of juist t.b.v. de conferentiekorting lid geworden. Die nieuwe leden stellen een gesprekje aan de kraam van LTN wel op prijs.

3.2 Opties

Wat zou LT kunnen doen aan ledenwerving (buiten je laten horen en goede activiteiten opzetten).

1. Persoonlijk contact werkt het best. Door met een kraam aanwezig te zijn op congressen, LIO-dag, open dagen hogescholen (?) e.d. kan LT aandacht vragen voor de vereniging en nieuwe leden werven. De kraam kan bemand worden door de bureaumedewerker van LT, en een docent. LT zou jaarlijks een agenda kunnen opstellen van evenementen waarop veel studenten aanwezig zijn. De Landelijke LIO-dag (doorgaans in maart) is voor LTN waarschijnlijk de beste optie.
2. Het Congres levert jaarlijks nieuwe leden op door de aanbieding dat nieuwe leden fors korting krijgen als ze zich voor het Congres aanmelden. We zouden bij andere congressen dit ook kunnen bewerkstelligen/aanbieden.
3. Op conferenties over het schoolvak Nederlands aanwezig zijn: HSN Conferentie Onderwijs Nederlands (niet doorgegaan in 2020); Good Practice Day Talen (Leiden), LTN niet aanwezig; Dag van het Literatuuronderwijs (online), LTN niet aanwezig. Aanwezigheid kan variëren van: folder in conferentietas, advertentie in programmaboek, kraampje met

¹⁹ *Dat initiatief is na het voorzitterschap van Marjan Bodde een zachte dood gestorven.*

banner, korting op conferentieprijs als men lid wordt (men meldt zich aan voor de conferentie, kruist: ik wil lid worden, en krijgt 25 euro korting op de conferentieprijs; sponsoring van inhoudelijke bijdragen.

Andere reguliere conferenties waarop LTN zich zal oriënteren:

- De grote BVNT2-conferentie. Jaarlijkse conferentie van de Beroepsvereniging van docenten NT2. De vereniging houdt zich bezig met informatie-uitwisseling, belangenbehartiging en deskundigheidsbevordering.
 - Het LES-Congres is een vijfjaarlijkse conferentie voor het Nt2-veld. In 2017 was de laatste, de volgende dus in 2022.
 - MBO-Taalacademie (ITTA / UvA) is het netwerk voor iedereen die zich professioneel bezig houdt met taalontwikkeling en taaldidactiek in het Nederlands. Jaarlijks drie studiedagen.
4. Leraren in opleiding. LTN overlegt met het Landelijke Overleg Vakdidactici Nederlands om te zien wat LTN kan doen (via de mailing, workshop gesponsord door LTN, lidmaatschap aanbieden in de mailingen en op de dag zelf).
 5. Acties verbinden aan activiteiten. Deelnemers aan activiteiten/inspiratiemiddagen die geen lid zijn, ontvangen kort na de activiteit een mail. In die mail bedanken we de deelnemers en geven we aan wat LTN nog meer te bieden heeft. Voor zowel de schrijfweek in februari 2021 als de prijs voor beste RV-toets heeft dit een flink aantal nieuwe leden opgeleverd.

3.3 *Beleidsvoornemens*

Wat we moeten doen: samenstellen pakket (specials, folder)

1. Wervingsplan maken: via opleidersnetwerken, studenten inspireren om deel te nemen aan Congres, in samenwerking met wat er al gedaan wordt via LTM/Monique van Hootegem. Uit alle mogelijkheden hierboven een goede keuze maken.
2. Een pakketje maken voor aankomende leraren.
3. Een pakketje maken voor conferenties (nu Congres: algemene folder met inlegvel LTN).

4 OVERWEGINGEN 2021-2024

4.1 *Statuten*

De statuten dateren van vóór 2000 en zijn niet meer geheel up-to-date. Het verdient aanbeveling om binnen Levende Talen te kijken wat andere secties, waaronder enkele ‘jonge secties’ inmiddels hebben veranderd aan hun statuten.

4.2 *Acties*

1. In 2021-2024 neemt het LTN-bestuur de statuten onder de loep, om onder meer de naamsverandering (SBN>LTN) door te voeren en verkent daartoe eerst de bestuursfilosofie opdat statuten en filosofie convergeren.
2. In aansluiting op de herziening van de statuten wordt ook de relatie tussen bestuur en werkgroepen geformaliseerd.

5 VERANTWOORDING

Dit stuk is een geactualiseerde versie van het beleidsplan 2019-2020. Het is vastgesteld door het bestuur van LTN in het voorjaar van 2021 en is publiek gemaakt ter bespreking op de algemene ledenvergadering van LTN op 24 april 2021.

Vanaf de ledenvergadering in 2020 bestond het LTN-bestuur uit Xandra de Bode, Kees de Glopper, Ine de Mulder, Clary Ravesloot, Rinke Klouwen, Anna van Strien, Robert Chamalaun en Paul Stolwijk. Aan het overleg over het beleidsplan 2021-2024 nam ook een kandidaat-bestuurslid deel; Dorothee Schoemaker (ALV-voordracht 2021).